

Voorwoord bij het mededingingsverslag 2022

van Margrethe Vestager, uitvoerend vicevoorzitter en commissaris voor Mededinging

In 2023 viert de eengemaakte markt zijn 30-jarig bestaan. De eengemaakte markt brengt EU-burgers en -bedrijven dicht bij elkaar en is dan ook een van de grootste verwezenlijkingen van de Unie en een van haar beste instrumenten om vrede te bevorderen, onze waarden te verdedigen en het welzijn van onze bevolking te waarborgen.

Deze viering komt op een onzeker moment. Onze wereld ondergaat ingrijpende veranderingen. Onze op regels gebaseerde economische orde verschuift naar een minder stabiele en minder voorspelbare orde. De Russische agressie tegen Oekraïne is de ergste en dodelijkste uiting van die verschuiving, maar geopolitieke veranderingen hebben op verschillende manieren gevolgen voor de eengemaakte markt, of het nu gaat om toeleveringsketens die onder druk komen te staan of over effecten op de handel. We moeten ook actie ondernemen om de uitstoot van kooldioxide drastisch terug te dringen en een klimaatneutrale economie tot stand te brengen, waarvoor nu – gelukkig – ook buiten de Europese Unie een draagvlak bestaat. En dan is er de digitale omwenteling. Zowel onze economie als ons leven spelen zich plotsklaps veel meer in een digitale ruimte af. In sommige gevallen is deze ruimte echter niet zo open en betwistbaar als zou moeten.

Al deze veranderingen hebben ingrijpende gevolgen en brengen nieuwe risico's maar ook nieuwe kansen met zich mee. Het mededingingsbeleid van de EU speelt een belangrijke rol bij het verzachten van de negatieve effecten van economische transitieën en het maximaliseren van het potentieel ervan.

De overgang naar een digitale economie heeft enorme kansen gecreëerd voor economische groei en efficiëntie en zal dat blijven doen. Handhaving van de mededingingsregels zal van cruciaal belang zijn om digitale markten open en betwistbaar te houden. Deze handhaving zal hand in hand gaan met de handhaving van de digitale marktenverordening die in november 2022 in werking is getreden en vanaf mei 2023 van toepassing zal zijn. Deze verordening moet de digitale markten betwistbaar houden en een einde maken aan oneerlijke praktijken van bedrijven die optreden als poortwachters voor bedrijven die online actief zijn. De Commissie wil in 2023 de eerste poortwachters aanwijzen en ervoor zorgen dat de verplichtingen en verbodsbepalingen uiterlijk in 2024 volledig worden nageleefd.

De Commissie heeft in maart 2022 – amper een maand na de niet-uitgelokte invasie van Oekraïne door Rusland – de tijdelijke kaderregeling voor crisissteun vastgesteld zodat de lidstaten levensvatbare ondernemingen die zwaar door de gevolgen van deze oorlog zijn getroffen, konden steunen. In maart 2023 heeft dit kader zich ontwikkeld tot het tijdelijk crisis- en transitiekader, dat de lidstaten in staat stelt verder te gaan dan onmiddellijke respons op het inzetten van energie als wapen, en bredere uitdagingen aan te pakken door de groene transitie te versnellen. Dit verbeterde kader en uitgebreidere toepassingsgebied biedt de lidstaten onder meer de mogelijkheid om productieve investeringen te ondersteunen voor een selectie van technologieën en grondstoffen die essentieel zijn voor deze transitie, met name wanneer het risico bestaat dat investeringen wegvloeien uit de EU. En we hebben ervoor gezorgd dat we bij ons antwoord op deze uitdagingen trouw bleven aan onze beginselen: om de integriteit van de eengemaakte markt te behouden, is dit

nieuwe kader gericht en van tijdelijke aard, waarbij de nieuwe “overgangsbepalingen” van toepassing zijn tot 2025.

Met de goedkeuring van de verordening buitenlandse subsidies in november 2022 corrigeert de EU een gebrek aan evenwicht – terwijl we staatssteun binnen de EU al langer onderzoeken, werden subsidies uit derde landen aan bedrijven die handelen in de EU nog niet gecontroleerd. De EU zorgt voor een gelijk speelveld en in 2023 zal de Commissie beginnen met de uitvoering en handhaving van de verordening. De Commissie zal streven naar doelgerichte handhaving door duidelijkheid en voorspelbaarheid te bieden naarmate de besluitvormingspraktijk zich ontwikkelt. Dit zal zorgen voor een open eengemaakte markt waarin alle bedrijven op eerlijke en gelijke voorwaarden concurreren, ongeacht waar zij vandaan komen.

Ondanks deze transformatieve gebeurtenissen en initiatieven liep de gewone handhaving van de mededingingsregels over de hele lijn gewoon door. Op het gebied van antitrust heeft de Commissie besluiten aangenomen in twee kartelzaken op de markten voor metalen verpakkingen en styreenmonomeer. Haar optreden breidde zich uit tot de digitale omgeving, waar de Commissie de door Amazon aangeboden toezeggingen juridisch bindend heeft gemaakt; met die toezeggingen wordt tegemoetgekomen aan mededingingsbezwaren in verband met de toegang van verkopers tot Buy Box en Prime. Ook heeft de Commissie Apple een mededeling van punten van bezwaar toegezonden met daarin voorlopige bevindingen dat deze onderneming de mededinging mogelijk heeft beperkt ten gunste van Apple Pay, haar eigen betalingsoplossing. In de farmaceutische sector werd een mededeling van punten van bezwaar gericht aan Teva, waarin voorlopig werd vastgesteld dat de onderneming misbruik maakte van het octrooisysteem en concurrerende geneesmiddelen onterecht in diskrediet had gebracht.

Wat de concentratiecontrole betreft heeft de Commissie in 2022 368 concentratiebesluiten vastgesteld en in 18 zaken geïntervenieerd. Daarvan werden er twaalf goedgekeurd onder voorwaarden en twee verboden (de voorgenomen overname van Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd door Hyundai Heavy Industries Holdings en de overname van GRAIL door Illumina). Vier aangemelde transacties werden door de partijen opgegeven en in fase II ingetrokken.

Wat het staatssteuntoezicht betreft heeft de Commissie in 2022 in het kader van de tijdelijke kaderregeling voor crisissteun 195 besluiten vastgesteld, waarbij 182 door de 27 lidstaten aangemelde nationale maatregelen werden goedgekeurd, voor een bedrag van in totaal ongeveer 670 miljard EUR aan steun. Ook in 2022 ging de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit door: de Commissie heeft besluiten vastgesteld over bijna 80 door de herstel- en veerkrachtfaciliteit gefinancierde maatregelen. Ook keurde de Commissie twee belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang in de keten voor waterstoftechnologie goed.

Tot slot bleef de Commissie vastbesloten ervoor te zorgen dat onze regels geschikt blijven voor het beoogde doel, hetgeen in tijden van verandering wellicht belangrijker is dan ooit. Daartoe heeft zij in 2022 haar uitgebreide herziening van het kader voor het mededingingsbeleid van de EU voortgezet met de vaststelling van haar nieuwe richtsnoeren voor staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie, haar nieuwe richtsnoeren voor staatssteun aan breedbandnetwerken, en haar nieuwe regels inzake verticale overeenkomsten. Zij heeft ook belanghebbenden geraadpleegd over herziene regels inzake horizontale samenwerking tussen ondernemingen.

Het doel is om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op alle mogelijke uitdagingen die zich de komende 30 jaar kunnen voordoen.
